

Tämä on Helsingin vanhusneuvoston hyväksymän asiakirjan sähköinen versio.

Viite: HEL 2024-003498 T 10 00 00

Asia: Vanhusneuvoston lausunto luonnoksesta Helsingin Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmaksi 2024 (AM-ohjelma)

Vanhusneuvosto kiittää mahdollisuudesta kommentoida Helsingin Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmaa 2024.

Toteutusohjelmasta voidaan yleisesti todeta, että ohjelmassa todetut Helsingin väestön kasvun ennusteet ovat hyvin epävarmoja lähtien siitä, että Tilastokeskuksen mukaan Helsingissä syntyvien ja kuolleiden määrien kehityksessä ei ole tapahtunut muutoksia. Väestön lisäys on johtunut maahanmuutosta, ja erityisesti Ukrainasta paenneiden muutosta. Tämä kehitys on monesta syystä ennustettavuudeltaan epävarmaa.

Toinen tärkeä asia on rakentamisen kiertotalous, koska rakentamisen on todettu olevan globaalisti ja Euroopan Unionin alueella yksi suurimmista päästön lähteistä. Helsingissä rakentaminen perustuu samojen materiaalien käyttöön kuin muualla Euroopassa, joten näin ollen rakentamisen päästöt ovat suuria myös Helsingissä. Sen sijaan ehdotuksessa otetaan kantaa hyvin vähän rakennusten korjausrakentamiseen ja materiaalien kierrättämiseen.

Kolmas asia on Helsingin sisäinen alueellinen eriytyminen eli segregatio, jonka voidaan katsoa jo tapahtuneen erilaisten tilastoaineistojen perusteella, vaikka suunnitelmassa todetaankin sen olevan Helsingissä vähäisempää muihin pohjoismaisiin pääkaupunkeihin verrattuna. Helsingin väestön tarkastelu peruspiireittäin muun ohella iän, koulutustason, tulotason, sairastuvuuden ja julkisten ja yksityisten palveluiden käytön perustella on hyvin jakautunutta, eikä suunnitelmassa ei ole esitetty ehdotuksia tilanteen korjaamiseksi. Vanhusneuvosto pitää hyvänä, että ikäihmiset on luonnoksessa mainittu erikseen. Heidän osaltaan käy ilmi, että ihmiset asuvat pääsääntöisesti kotonaan aina 85-vuoden ikään asti. Ympärivuorokautisen hoidon paikkoja on Helsingissä tällä hetkellä vain n. 4000. Tätä ei suunnitelmassa todeta, mutta luku ilmenee sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilastoista. Näitä paikkoja tarvitsevat erityisesti sairaat vanhukset. Heidän määränsä tulee nousemaan muistisairauksien lisääntyessä. Tämä ryhmä ikääntyneitä ihmisiä tulee jatkossakin tarvitsemaan lisää hoivapaikkoja. Muutoin on vaarana, että ihmiset jäävät heitteille, ja rasittavat erityissairaanhoidoa sekä poliisia ja pelastustointia. Tästä rakentamisesta ei suunnitelmassa ole konkreettisia ehdotuksia.

Ikäihmisten halutaan asuvan kotonaan, ja sen vuoksi olisi tärkeää, että he saisivat asua tutussa ympäristössä ja tuttujen palveluiden lähellä. Suunnitelmassa lähestymistapa on erilainen: siinä halutaan siirtää ikäihmiset omasta läheisestä ympäristöstään uusiin asuntoihin ja

uusille alueille perustellen sitä palveluiden ja hyvien liikenneyhteyksien uudella rakentamisella. Niin kauan kuin vanhus jaksaa huolehtia itsestään, eikä ole riippuvainen kaupungin ympärivuorokautisesta hoidosta, on omassa kodissa ja tutussa ympäristössä asuminen tärkeää vanhuksen hyvinvoinnille ja mielenterveydelle. Muuttuva ympäristö vaikuttaa kotona pärjäämiseen ja ympärivuorokautisen hoidon tarpeeseen. Vanhusneuvosto näkee, että Helsingissä tulisi panostaa asuintalojen peruskorjaukseen, hissien lisäämiseen hissittömiin taloihin. Tästä ehdotuksessa mainitaankin, mutta ei kerrota millä aikataululla ja kuinka paljon vuositasolla hissejä lisätään. Lisäksi yksittäisten henkilöiden asuntojen sisäremontteihin tulisi ohjata kaupunginkin toimesta. Nyt tätä valistamista tekevät järjestöt. Ikäihmisen asuntoon voidaan helposti tehdä muutoksia, joiden avulla rollaattorin tai pyörätuolin kanssa on helppo liikkua ja hoitaa päivittäisiä askareita. Tällöin henkilön ei tarvitse muuttaa tuntemattomaan ympäristöön. Asuminen tulee toteuttaa, lisärakentamisella, puistoja suunnitellen esteettömäksi ja julkisen liikenteen varrelle, mahdollistaen tutussa ympäristössä pysymisen.

Edellä kuvattujen syiden takia Helsingin ei tule siirtää palveluita kauas käyttäjistä, sillä näiden palveluiden rakentaminen vie kaupungin varoja ja heikentää käytännössä mm. ikäihmisten palveluiden saavutettavuutta. Rollaattorin kanssa henkilö voi jaksaa kävellä 500 metrin päässä olevalle terveysasemalle, mutta rollaattorin kanssa ei kulkea kilometrien päässä olevalle terveysasemalle. Sinne tarvitaan autokuljetus, joka on matkustuskustannuksiltaan korkeampi.

Vanhusneuvosto toteaa, että Helsingin kaupungin asumisen ja maankäytön suunnittelussa suuri heterogeeninen ryhmä ikääntyneitä, noin 120 000 yli 65-vuotiasta, on otettava mukaan suunnitteluun. Näin suurta ryhmää ei tule pitää vain erityisryhmä. Lisäksi vanhusneuvosto toteaa, että vaikeasti muistisairaata, ovat ympärivuorokautista hoivaa tarvitseva erityisryhmä. Nykyisellään muistisairausdiagnooseja on 26 000, kun ympärivuorokautisen hoivan paikkoja vain 4 000.

Vanhusneuvoston puolesta

Auni-Marja Vilavaara
puheenjohtaja

Olli Salin
varapuheenjohtaja